

RAADSINFORMATIEBRIEF (RIB)

Zaaknummer : Z/24/136281
Documentnummer: D/24/171394
Inlichtingen: Jacques Moonen
Team: Bestuurszaken, Strategie en Control
Portefeuillehouder: Portefeuillehouder Schneider
Onderwerp: Jongeren en ondermijning in de gemeente Maasgouw: een integraal ondermijningsbeeld.
Bijlage: Twee.

Aan de leden van de raad van de gemeente Maasgouw

Geachte leden van de raad,

Inleiding

Het RIEC Limburg voerde in opdracht van de gemeente Maasgouw een onderzoek uit naar de aanwezigheid van ondermijnende jeugd¹, waaruit een Integraal Ondermijningsbeeld (IOB jeugd) tot stand is gekomen².

In dit IOB staat de vraag centraal wat de omvang, ernst en aard van ondermijnende jeugdproblematiek is in de gemeente Maasgouw. Het beantwoorden van deze vraag geeft een beeld van de situatie in Maasgouw en resulteert in concrete handvatten en aanbevelingen om de gemeente en haar partners te ondersteunen bij het formuleren van beleid en de inzet van preventieve en repressieve maatregelen. Het achterliggende doel is om de weerbaarheid van jongeren in de gemeente Maasgouw te verhogen en te voorkomen dat jongeren in aanraking komen met criminaliteit dan wel daarin doorgroeien.

In deze raadsinformatiebrief wordt op hoofdlijnen een beeld geschetst over de resultaten van het IOB jeugd. Naast het IOB jeugd treft u tevens een Infographic en een handelingskader aan.

Aard en omvang

Cijfers en delicten

Tussen 1 januari 2019 en 1 september 2023 registreerde de politie 355 delicten en 373 jongeren als verdachte van deze delicten. Dit aantal gepleegde delicten door jongeren komt neer op ruim een kwart (29%) van het totaal aantal delicten dat in deze periode in de gemeente Maasgouw werd geregistreerd door de politie. Het aantal delicten dat door jongeren wordt gepleegd, neemt de afgelopen jaren toe. Het gaat hierbij vooral om een flinke stijging van het aantal drugsdelicten.

Beeld van professionals

Hoewel het algemene beeld van de professionals is dat de omvang van jeugdcriminaliteit meevalt in de gemeente, geven zij wel aan dat er wel van alles speelt op dit gebied in de gemeente Maasgouw. Ook professionals noemen vooral het bezit van softdrugs en het gebruik van drugs als probleem onder jongeren.

¹ Met ondermijnende jeugd wordt bedoeld: jeugd die zich bezig houdt, die verleid of geronseld wordt om illegale activiteiten uit te voeren.

² Een ondermijningsbeeld is een bundeling van signalen en fenomenen van criminele aanwezigheid en activiteiten binnen een bepaald geografisch gebied.

Cijfers jongeren

Welke jongeren komen in beeld als verdachte?

- 373 jongeren in de periode jan-2019 tot sep 2023
- Bijna de helft (47%) van de jongeren woont in de gemeente Maasgouw zelf, anders omliggende gemeenten (17%), gemeenten in Zuid-Holland (5%) of geen vaste woon- of verblijfplaats (7%)
- Van de jongeren woonachtig in de gemeente Maasgouw woont 33% in de kern Maasbracht.
- Het merendeel van de verdachten is man (87%)
- Ruim driekwart van de verdachten is 18 jaar of ouder, waarbij de gemiddelde leeftijd 21,7 jaar oud is.
- Bijna drie kwart (73%) van de verdachten heeft antecedenten.
- Vorming van criminele jeugdgroepen.

Bevindingen

Uit de bevindingen van het onderzoek kan worden geconcludeerd dat de omvang van ondermijnende jeugdcriminaliteit mee lijkt te vallen. Dit beeld komt echter niet volledig overeen met de percepties van professionals die zorgen uiten over een aantal actieve overlast gevende en criminele jeugdgroepen. Het aantal jongeren dat als verdachte in beeld komt bij de politie blijft stijgen. Daarbij lijken bepaalde vormen van criminaliteit zoals drugs en gedigitaliseerde criminaliteit steeds meer genormaliseerd onder jongeren. Een kleine groep jongeren maakt daarbij deel uit van een fluide netwerk dat zich bezighoudt met criminele activiteiten. De overheid is het zicht op deze groep verloren.

Naar beleid en interventies

De gemeente Maasgouw heeft al een aantal stappen gezet in de aanpak van jeugdige ondermijning. De aanpak is vooralsnog echter veelal versnipperd en de samenwerking tussen verschillende partners bevindt zich in de opbouwende fase. De regie vanuit de gemeente wordt op bepaalde fronten gemist. Hoewel het zeker niet ontbreekt aan motivatie, wordt het gebrek aan capaciteit vanuit verschillende partners als een belangrijke beperking in de aanpak ervaren. Op basis van de resultaten van de analyse, de literatuur en gesprekken met de professionals zijn een aantal kansen geformuleerd die de gemeente in de toekomst kunnen ondersteunen bij het formuleren van beleid, aanpak en interventies. Deze kansen zijn inzichtelijk gemaakt op de dimensies informatiepositie, organisatie van de gemeente, preventieve aanpak, repressieve aanpak en het bieden van toekomstperspectief.

Aanbevelingen

Om te voorkomen dat het aantal jongeren dat binnen de gemeente in aanraking komt met criminaliteit blijft groeien, is volgens RIEC-Limburg het belangrijk dat de gemeente Maasgouw stappen gaat ondernemen in het formuleren van een gerichte aanpak en interventies. De bevindingen en conclusies uit de analyse naar jongeren en ondermijnende criminaliteit leiden tot aanbevelingen die de gemeente Maasgouw hierbij kunnen ondersteunen. Het achterliggende doel is steeds om de weerbaarheid van jongeren in de gemeente te verhogen en te voorkomen dat jongeren betrokken raken bij criminaliteit.

Het IOB jeugd heeft geleid tot de volgende aanbevelingen.

1. Benoem een domein overstijgende coördinator jeugd met mandaat.

Zorg binnen de gemeente Maasgouw, of idealiter binnen de MER gemeenten, voor een domein overstijgende coördinator jeugd met mandaat. Deze functie vormt de verbindende factor binnen de gemeente en neemt de regie binnen de aanpak jeugdige ondermijning. De coördinator brengt de verschillende partners samen, heeft zicht op individuele casuïstiek en zorgt voor een juiste verhouding tussen de inzet van zware en lichte interventies. De coördinator is het aanspreekpunt voor alle partijen die actief zijn in het jeugddomein en zorgt steeds dat de juiste partijen worden betrokken. De coördinator moet ook mandaat hebben om partijen aan te sturen.

2. Breng actoren uit verschillende domeinen als zorg, veiligheid, sociaal en onderwijs bij elkaar om de integrale aanpak van jeugdige ondermijners te versterken.

Voor een efficiënte aanpak van jeugdige ondermijning is het noodzakelijk om actoren vanuit verschillende domeinen (onder andere zorg, sociaal en veiligheid) bij elkaar te brengen en met elkaar te verbinden. Partners moeten weten wie waarvoor aan de lat is en op welke manieren men elkaar kan bereiken en versterken. Een stevige samenwerking met het sociale domein kan interventies op het gebied van zorg en veiligheid dichterbij elkaar brengen. Gezamenlijk met sociale partners kan ingezet worden op het vroegtijdig in beeld krijgen van kwetsbare jongeren en het vergroten van de weerbaarheid van deze jongeren. Daarbij hebben ook andere professionals een belangrijke rol. Denk bijvoorbeeld aan wijkagenten, jongerenwerkers en medewerkers uit het onderwijs. Ook is het belangrijk om te zorgen

voor een goede regie op de samenwerking vanuit de gemeente zodat deze wordt geborgd en gecontinueerd. Een domein overstijgende coördinator zou hier de regie in kunnen pakken.

3. Prioriteer het voorkomen dat jongeren betrokken raken bij ondermijnende criminaliteit.

In deze analyse zijn verschillende factoren naar voren gekomen die van invloed lijken te zijn op het betrokken raken van jongeren bij ondermijnende criminaliteit. Om te voorkomen dat jongeren in de gemeente Maasgouw afglijden richting de criminaliteit, zijn interventies nodig die zich op deze factoren van invloed richten en het betrokken raken van jongeren bij criminaliteit tegengaan, afremmen of zelf stoppen.

Hierbij is allereerst een preventieve aanpak van groot belang. Uit de analyse komt naar voren dat het in Maasgouw voor een belangrijk deel gaat om primaire preventie: het gezond houden van gezonde jongeren. Denk daarbij bijvoorbeeld aan interventies die zich richten op de emotionele en morele ontwikkeling van jongeren. Een breed aanbod aan preventieve interventies is te vinden in de Leerlijn Jeugdige Ondermijning.

Bij de keuze van preventieve strategieën verdient het aanbeveling om rekening te houden met de doelgroep. Het toepassen van de verkeerde strategieën op de verkeerde doelgroep kan zelfs schadelijke effecten hebben, zo blijkt uit onderzoek (o.a. Kruisbergen & de Jonge, 2023). Een zorgvuldig afgestemde benadering zorgt ervoor dat de interventies effectief zijn en aansluiten bij de specifieke behoeften en omstandigheden van de jongeren. Door een grondige analyse van de doelgroep kan ervoor gezorgd worden dat preventiestrategieën niet alleen hun doel bereiken, maar ook een positieve en blijvende impact hebben.

Naast een preventieve aanpak is het bieden van perspectief een belangrijk onderdeel. Denk daarbij bijvoorbeeld aan uitzicht op een opleiding of op betaald werk. Dat kan op preventief niveau maar ook als jongeren al meer in de repressieve aanpak zitten. Dus voor jongeren die er naar neigen of al een “beetje” in de ondermijnende criminaliteit zitten en voor de jongeren die al helemaal geïntegreerd zijn in de criminaliteit. Behalve bewustwording en afstraffen zal deze ‘jonge aanwas’ een uitweg geboden moeten worden. Hulpverlening is daar vaak onvoldoende op ingericht, op een aantal initiatieven na.

Hoe nu verder

Het rapport met aanbevelingen is gepresenteerd aan de deelnemers aan het Jeugd Preventie Overleg (JPO). Deelnemers aan dit overleg zijn onder andere Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), Politie, Zorg en Veiligheidshuis Midden Limburg, Bureau Halt, MER-OD/Boa, GroepXL, WEL.KOM, MEE, Vigo groep (waaronder Vincent van Gogh), Leerplicht ambtenaar, beleidsmedewerker Jeugd en de ambtenaar openbare orde en veiligheid.

Het onderzoek richt zich op de mate en ernst waarin jongeren in Maasgouw in aanraking komen met ondermijnende criminaliteit. De aard van de problematiek echter is gemeentegrensoverschrijdend. Dit vergt daarom een vergelijkbare aanpak. Als onderlegger kan hiervoor het bijgevoegde handelingskader ‘Zicht op jonge aanwas’ dienen. Dit handelingskader biedt voor de gemeente(n) maar ook voor de partnerorganisaties aanknopingspunten voor het formuleren van een gerichte aanpak en interventies. Het gaat zowel om het bijdragen aan de kennispositie als informatiepositie. Ten einde uitvoering te kunnen geven aan de aanbevelingen wordt ingezet op een integrale aanpak met de partners en buurgemeenten. Het Zorg en Veiligheidshuis Midden Limburg speelt hierbij een belangrijke rol in relatie tot de procesregie en persoonsgerichte aanpak.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Maasgouw,

De secretaris,

De burgemeester,

C.M. Keersmaekers

D.W.J. Schneider